

คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

The Attributes of the Graduates from the Faculty of Education Bansomdejchaopraya Rajabhat University Based on Thai Qualifications Framework for Higher Education

สุภาพร ศรีหามิ¹ ณัฐมน พันธุ์ชาติ² และ พันัส จันทรศรีทอง³

Supaporn Srihamee¹ Nuttamon Panchatree² and Panus Junsrithong³

¹⁻³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ และเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิต กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) ผู้ใช้บัณฑิต และ 2) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะครุศาสตร์ จำนวนกลุ่มละ 259 คน โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือเป็นแบบประเมินคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิ์รท ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินฉบับของผู้ใช้บัณฑิต เท่ากับ .982 และฉบับของบัณฑิต เท่ากับ .987 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มอิสระต่อกัน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านคุณธรรมจริยธรรมตามลำดับ 2) บัณฑิตประเมินคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ 3) คุณลักษณะบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ตามผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตกับบัณฑิต ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

Abstract

The aims of this descriptive research were to investigate the attributes of the graduates from the Faculty of Education, and to compare their attributes with Thai Qualification Framework for Higher Education based on the opinions of the employers' and the graduates. The sample included 1) 259 employers; and 2) 259 graduates from the Faculty of Education obtained through simple random sampling. Data were collected using 5-point Likert scale questionnaires, comprising items in 5 aspects: 1) Ethics and Moral; 2) Knowledge; 3) Cognitive Skills; 4) Interpersonal Skills and Responsibility; and 5) Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills. The reliability of the questionnaires for employers and graduates were .982, and .987 respectively. Data were analyzed using the mean, standard deviation and t-test for independent group. The findings were as follows. 1) The employers evaluated the attributes of the graduates from the Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University at the high level. Regarding individual aspect, interpersonal skills and responsibility, and ethics and moral were rated at the highest level. 2) The graduates from the Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University evaluated their overall attributes at the high level. Regarding individual aspect, it was also rated at the high level that could be ranged from the highest to the lowest as follows: ethics and moral, interpersonal skills and responsibility, knowledge, cognitive skills, and numerical analysis, communication and information technology skills respectively. 3) In general, the employers evaluated the attributes of the graduates from the Faculty of Education differently from the self- evaluation of the graduates at the .01 level of significance.

Keywords: Attributes of Graduates from the Faculty of Education, Thai Qualifications Framework for Higher Education

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนในระดับสูง เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม แต่สภาพปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนสนองตอบความต้องการกำลังคนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม มีกำลังแรงงานเกินในบางสาขาวิชาและขาดแคลนบางสาขาวิชา ยังคงเน้นสาขาสังคมศาสตร์มากกว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพในการพัฒนาวิชาการให้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับสากล รวมทั้งยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับที่จะสามารถบริหารงานได้อย่างอิสระคล่องตัวตามบทบาทของสถาบันอย่างจริงจัง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551:46) ทำให้การบริหารและจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ดังที่สุวิชัย หวันแก้ว (2548, น.239) ได้กล่าวถึงแนวโน้มการจัดการศึกษาอุดมศึกษาในอนาคต ประกอบด้วย 8 ประการ คือ 1) การจัดการอุดมศึกษาในประเทศไทยเปลี่ยนจากเดิมที่เป็นแบบการศึกษาของหัวกะทิ (Elite Education) มาเป็นแบบการศึกษาของมวลชน (Massification) 2) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในโครงการจัดการศึกษาภายในประเทศและในการจัด

การศึกษาข้ามชาติ (Transnational Education) จากต่างประเทศมีมากขึ้น 3) การเพิ่มขึ้นจำนวนหน่วยงานและบริษัทที่จัดบริการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง ทั้งที่เป็นของต่างประเทศและของไทย รวมทั้งการร่วมลงทุนในรูปแบบต่างๆ มีมากขึ้น 4) ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาและค่าเล่าเรียนสูงขึ้น 5) การบริหารจัดการที่มุ่งแสวงหาผลกำไรมีมากขึ้น 6) ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณลดลงแต่ความต้องการงบประมาณมีมากขึ้น 7) คุณภาพและมาตรฐานประสบปัญหา 8) ระบบทวิภาคี (Bilateralism) มีบทบาทมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สามารถคาดการณ์ได้หลายวิธี เช่นการสร้างภาพอนาคตโดยใช้การวิจัยอนาคต ซึ่งเป็นการวิจัยที่อยู่บนฐานความเชื่อว่าจะอนาคตเป็นเรื่องที่สามารถศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีศักยภาพและตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ภารกิจหรือพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา จึงมีความสำคัญที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องตระหนัก เพราะถือเป็นผู้กำหนดทิศทางของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ในมาตรา 8 ที่ได้กำหนดภาระหน้าที่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งต้องปฏิบัติเป็นหลัก หรือที่เรียกว่า 8 พันธกิจ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ประกอบด้วย 1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล 2) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรมสำนึกในความเป็นไทยมีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนเพื่อช่วยให้อันในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าวจะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ 3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่าความสำนึกและความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ 4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตยคุณธรรมจริยธรรมและความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม 5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครูผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง 6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน 8) ศึกษาวิจัยส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547, 2547, น.2)

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ได้กำหนดภารกิจสำคัญโดยเฉพาะด้านการผลิตครู หากการผลิตครูมีความเหมาะสมทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีแนวทางการดำเนินการผลิตครูสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงและมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จำเป็นต้องดำเนินการศึกษาข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ ให้มีความพร้อมมีนโยบายที่ชัดเจน และเป็นระบบในการสร้างคุณภาพ และมาตรฐาน อันจะส่งผลดีต่อการผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถพัฒนาตนเอง สังคมท้องถิ่นและประเทศชาติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาของชาติและสร้างคุณภาพสังคมไทยให้แข็งแกร่งและมั่นคง สามารถก้าวสู่ยุคแห่งการแข่งขันของโลกในปัจจุบันได้อย่างมีศักดิ์ศรี (ละออง ภูเงิน, 2556, น.5)

แต่ในปัจจุบัน การผลิตครูยังไม่สามารถผลิตครูให้มีคุณภาพครบถ้วนตามคุณลักษณะของวิชาชีพ สาเหตุมาจากตัวป้อนเข้าของระบบการผลิตครู เนื่องจากมีนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นนักเรียนชั้นเยี่ยม ของประเทศสมัครเข้าเรียนครูเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และคุณภาพของคณาจารย์คณะครุศาสตร์ก็เป็นตัวป้อนเข้าที่เป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตครุศาสตร์เช่นกัน โดยมีผู้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความรู้ สมรรถนะ และ พฤติกรรมของคณาจารย์คณะครุศาสตร์บางคนว่า สามารถประกอบวิชาชีพคณาจารย์ได้อย่างเป็นผู้ประกอบ วิชาชีพมากนักน้อยเพียงใด (ดิเรก พรสีมา, 2552, น.7) ซึ่งส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็น หน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาได้นำไปพิจารณาและได้จัดทำกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HED) ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของ ชาติในส่วนของมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาจะมุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษา เป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิ เพื่อสื่อสารให้สังคมชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ได้เข้าใจตรงกัน และเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการ พัฒนาว่า มีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ โดยกำหนด การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics and Moral) 2) ด้านความรู้ (Knowledge) 3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) นอกจากผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ดังกล่าวแล้ว บางสาขาวิชา จำเป็นต้องพัฒนาทักษะทางกายภาพเพิ่มสูงขึ้น อาทิ การเดินร่า การดนตรี การวาดภาพ การแกะสลัก พลศึกษา การแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นต้น ซึ่งต้องเพิ่มการเรียนรู้ด้านทักษะพิเศษอีกด้วย (สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และครูก็เป็นบุคลากรที่มีความ สำคัญต่อการพัฒนาสังคมและการศึกษาของชาติ ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นปัจจัยสำคัญในการทำหน้าที่เอื้ออำนวยให้ บุคลากรในสังคมมีความเจริญงอกงาม มีการศึกษาแนวทางที่พึงประสงค์ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาชาติ บ้านเมืองอย่างเต็มที่ ดังนั้นการพัฒนาครูให้เป็นบุคลากรที่มีศักยภาพสูงสุด จึงเป็นสิ่งที่ต้องการกระทำอย่างจริงจังและ ต่อเนื่อง และในยุคปัจจุบันเป็นยุคที่ท้าทายต่อการดำรงอยู่และพัฒนาการของวิชาชีพครู การผลิตและพัฒนาครูอย่าง เป็นระบบ ทั้งกระบวนการผลิตครู กระบวนการใช้ครู รวมถึงกระบวนการพัฒนาครูให้มีศักยภาพสูงขึ้น จึงเป็นภารกิจ เร่งด่วนและท้าทายสำหรับคณะครุศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ (ละออง ภู่งิน, 2556) ซึ่งในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษานั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีคณะครุศาสตร์เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลรับผิดชอบการผลิตครู

และบุคลากรทางการศึกษา จึงได้มีการวางแผนทางการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้บัณฑิตได้รับการเรียนรู้และมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมที่พัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ที่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน อย่างมีคุณภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ผู้สอนคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิต และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ระหว่างผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิต โดยคาดหวังว่าจะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลใน การปรับปรุงหลักสูตร (มคอ.2) ปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอนของอาจารย์ ปรับกิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะ บัณฑิตคณะครุศาสตร์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคมปัจจุบัน รวมทั้งการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิต
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ระหว่างผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิต

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิตมีผลการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งเป็นผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ หรือหัวหน้างาน/ หัวหน้าฝ่ายของบัณฑิตคณะครุศาสตร์ และกลุ่มบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2557 จำนวน กลุ่มละ 736 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตและกลุ่มบัณฑิต จำนวน กลุ่มละ 259 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของยามานะ ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (Yamane, 1973 อ้างถึงในบุญใจ ศรีสถิตย์ นรากร, 2553) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิต และบัณฑิต

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics and Moral) 2) ด้านความรู้ (Knowledge) 3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา อยู่ในระดับดีทุกข้อ (IOC = 1.00) และมีค่าความเชื่อมั่นฉบับของผู้ใช้บัณฑิต เท่ากับ .982 และฉบับของบัณฑิต เท่ากับ .987 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มอิสระต่อกัน (t-test for independent samples) ผลการวิเคราะห์ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิต

คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.60	0.43	มากที่สุด
2. ด้านความรู้	4.44	0.52	มาก
3. ด้านทักษะทางปัญญา	4.46	0.52	มาก
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.65	0.42	มากที่สุด
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.29	0.54	มาก
รวม	4.49	0.42	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตประเมินคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.65$) และด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X}=4.60$)

ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามผลการประเมินของบัณฑิต

คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.41	0.49	มาก
2. ด้านความรู้	4.28	0.49	มาก
3. ด้านทักษะทางปัญญา	4.25	0.50	มาก
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.40	0.48	มาก
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.15	0.55	มาก
รวม	4.30	0.44	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า บัณฑิตประเมินคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}=4.41$) รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.40$) ด้านความรู้ ($\bar{X}=4.28$) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X}=4.25$) และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}=4.15$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิต

คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์	สถานภาพ	\bar{X}	SD	t	p
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ผู้ใช้บัณฑิต	4.60	0.43	5.56**	.000
	บัณฑิต	4.41	0.49		
2. ด้านความรู้	ผู้ใช้บัณฑิต	4.44	0.52	5.02**	.000
	บัณฑิต	4.28	0.49		
3. ด้านทักษะทางปัญญา	ผู้ใช้บัณฑิต	4.46	0.52	5.73**	.000
	บัณฑิต	4.25	0.50		
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	ผู้ใช้บัณฑิต	4.65	0.42	8.03**	.000
	บัณฑิต	4.40	0.48		
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ผู้ใช้บัณฑิต	4.29	0.54	4.16**	.004
	บัณฑิต	4.15	0.55		
รวม	ผู้ใช้บัณฑิต	4.49	0.42	6.37**	.000
	บัณฑิต	4.30	0.44		

**p<.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิตประเมินคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ คณะผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ปลูกฝังนิตินักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อน รุ่นพี่ และครูอาจารย์ รวมถึงเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม โดยกำหนดให้เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญทางศาสนาและศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2548) ได้ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับมาก คือ บัณฑิตจำเป็นต้องมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตรงต่อเวลา ประหยัด มีความประณีตในการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่องาน และยังสอดคล้องกับผ่องใส ถาวรจักร์ (2555) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็นสำคัญ คือ ความมีน้ำใจช่วยเหลือเสียสละเพื่อส่วนรวม ความซื่อสัตย์สุจริต สุภาพเรียบร้อย มีจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน/สู้งาน เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรและสังคม มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตนักศึกษาได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีความรู้ มีทักษะทางปัญญา และมีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จากคณาจารย์คณะครุศาสตร์ตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้ใน

หลักสูตรอย่างเป็นทางการเป็นกัลยาณมิตร รวมทั้งนิสิตนักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจนจบการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2548) ได้ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผลการวิจัย พบว่า บัณฑิต อาจารย์ และผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมากเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา ในด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ บัณฑิตจำเป็นต้องมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตรงต่อเวลา ประหยัด มีความประณีตในการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่องาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีวรรณ แจ่มกิจ และคณะ (2554) ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการอาหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยคุณลักษณะบัณฑิตที่มีความพึงพอใจการจัดการศึกษาในหลักสูตร พ.ศ.2550 ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านวิเคราะห์และสื่อสาร และด้านทักษะพิสัย

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิตในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิตประเมินคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ตามผลการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ซึ่งการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยการประเมินของบัณฑิตทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อย่างครบถ้วน โดยหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 ได้ปลูกฝังและสอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้งในส่วนของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะอย่างครบถ้วน เมื่อบัณฑิตได้ไปปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ จึงได้ปฏิบัติตนอย่างเป็นปกติวิสัยเหมือนขณะที่มีสถานะเป็นนิสิตนักศึกษา ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่บัณฑิตไม่ได้ประเมินตนเองถึงความสามารถในคุณลักษณะนั้นๆ ว่าเป็นเรื่องพิเศษ สำหรับผู้ใช้บัณฑิต ในฐานะเป็นผู้บริหารหรือหัวหน้างานของบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ได้ประเมินคุณลักษณะบัณฑิต โดยมีค่าเฉลี่ยการประเมินสูงกว่าการประเมินตนเองของบัณฑิตนั้น อาจเนื่องมาจากบัณฑิตได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนตามคุณลักษณะทั้ง 5 ด้าน ให้เกิดผลเชิงประจักษ์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสแตนเลย์ (Stainley, 1964) ได้ศึกษาลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาในอนาคต โดยผลการศึกษา พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาในอนาคต จะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีการศึกษาคิด มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นตัวของตัวเอง มีจินตนาการ และมีความกล้าหาญ แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของไวท์ฟิลด์ (Whitefield, 2003) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี โดยเก็บข้อมูลกับอาจารย์ผู้สอน ผู้สำเร็จการศึกษา และนายจ้างของบัณฑิตสาขาการบัญชี ผลการศึกษา พบว่า บัณฑิตมีทักษะส่วนบุคคล และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับต่ำ โดยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า หลักสูตรเป็นส่วน

สำคัญในการพัฒนาทักษะส่วนบุคคล และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งยังขาดการรับรู้ของอาจารย์ และของผู้สำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตาม หากนักวิชาการได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการบัญชีด้วยวิธีการบูรณาการทักษะส่วนบุคคลและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งการสื่อสารให้กับผู้เรียนที่ชัดเจนตามการพัฒนาทักษะดังกล่าว อาจช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของทักษะในการทำงาน ได้ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิตในแต่ละด้าน มาสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม คณะครุศาสตร์ควรส่งเสริมให้บัณฑิตตระหนักถึงความมีวินัย และกฎระเบียบต่างๆ ขององค์กร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณความเป็นครู

2. ด้านความรู้ คณะครุศาสตร์ควรเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครู และเน้นการเรียนรู้เชิงลึกของเนื้อหามากขึ้น เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์กับสถานการณ์จริงได้

3. ด้านทักษะทางปัญญา คณะครุศาสตร์ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิชาชีพ จัดให้มีการแข่งขันเชิงวิชาการเพื่อเปิดโอกาสให้บัณฑิตแสดงความสามารถ และต้นตัวในการพัฒนา รวมทั้งการจัดอบรมเกี่ยวกับการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ คณะครุศาสตร์ควรปลูกฝังให้มีมนุษยสัมพันธ์ภายในองค์กร เป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นให้มากขึ้น และมีความอ่อนน้อม เคารพผู้ใหญ่ โดยส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบ และมีความอดทน

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะครุศาสตร์ควรส่งเสริมให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดคำนวณได้อย่างถูกต้อง และเชื่อมโยงงานให้เหมาะสมกับบริบท โดยส่งเสริมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการทำงานได้หลายรูปแบบ ตลอดจนควรเพิ่มทักษะทางภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐกับเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการประกอบการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานอย่างแท้จริง

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตของแต่ละคณะ และหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต เพื่อขยายมุมมองในการวิจัย และได้ทราบความต้องการของหน่วยงานได้ชัดเจนขึ้น

3. ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตครุศาสตร์ให้สอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์ปัจจุบันให้มากที่สุด เพื่อให้ได้แง่มุมมองนำไปสู่การปฏิบัติที่กว้างและชัดเจนขึ้น รวมทั้งได้ผลลัพธ์ที่มีข้อเท็จจริงตามสถานการณ์มากขึ้น

บรรณานุกรม

- ฉวีวรรณ แจ่มกิจ และคณะ. (2554). *คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา* แห่งชาติของสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการอาหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ดิเรก พรสีมา. (2552). *ทิศทางการพัฒนาวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2547). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ยูเออนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย จำกัด.
- ผ่องใส ถาวรจักร์ (2555). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตวิทยาลัยราชพฤกษ์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2554). *การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ละออง กู่เงิน. (2556). *ข้อเสนอเชิงนโยบายการผลิตครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออก* เชียงเหนือ. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2548). *การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551-2565)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education) (TQF: HEd)*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ(พ.ศ.2545–2559)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิชัย หวันแก้ว. (2548). *“มหาวิทยาลัยท่ามกลางกระแสพายุที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ : สรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย”* อนาคตอุดมศึกษาไทยภายใต้กระแสการก้าวเสรีข้ามชาติ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Barbara, A. & Blisard, A. (1982). *A Follow-up study of the Graduates of the Adult and Extension Education and the Vocational Education Program at Texas A & M University*. Dissertation Abstracts December.
- Bradshaw, D. (1985), Transferable Intellectual and Personal Skills, *Oxford Review of Education* Vol. 11, No. 2 (1985), pp. 201-216.

Johnson, B., & Christensen, L. (2004). *Educational Research: Quantitative, Qualitative and Mixed Approaches*. (2nd ed.). Boston: Pearson Allyn and Bacon.

Lotrakul, M., Sumrithe, S., & Saipanish, R. (2008). *Reliability and Validity of the Thai Version of the PHQ-9*. BMC Psychiatry, 8, 46-52.

Stainley, W. (1964). *Educational administration in the elementary school*. New York : The Free Press.

Whitefield, D. (2003). *Personal and interpersonal skills development in an accounting degree : a case study of accounting education*. PhD. thesis, Swinburne University of Technology.